

22110027

International Baccalaureate®
Baccalauréat International
Bachillerato Internacional

BELARUSIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
BIÉLORUSSE A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
BIELORRUSO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Wednesday 11 May 2011 (morning)

Mercredi 11 mai 2011 (matin)

Miércoles 11 de mayo de 2011 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Напішыце каментарый да аднаго з наступных тэкстаў:

1.

Празрыстыя краявіды... Як іх не любіць?! Раніцаю зайсьці ў блакітны сасоньнік, спусьціцца да возера й плаваць, плаваць, плаваць...

А на мастакоў, што ўладкаваліся на пагорках Браслаўшчыны, я не люблю глядзець. Тоўстыя, брудныя, сьмярдзючыя, баязьлівыя тупікі. Баязьлівыя? Так! Яны баяліся вар’ятні, такой вялізнай, такой галоўнай у Віцебскай вобласці лякарні для душэўнахворых. Вар’ятня стаяла ў мястэчку Слабодка, за кілямэтраў дзесяць ад Браслава. Дзівоснае месца, дзе неба ўтрая большае, чым у якім іншым кутку Беларусі. Невытлумачальная зьява: крышталёвыя азёры, горы й велізарнае неба. Тупікі з пэндзлікамі спрабавалі ўціснуць тое неба ў рамкі сваіх крывых палотнаў. Якое глупства! Якая марная марнасьць — і ловы ветру, і ловы неба...

На Браслаўшчыне я апынуўся з-за слоўца “невыязны”. У Саюзе нікому ня трэба было тлумачыць, што такое метка “невыязны”, бо амаль усе былі гэтымі самымі “невыязнымі” — не маглі выбрацца за жалезную заслону... Адна шостая Зямлі існавала асобна, а мне хацелася езьдзіць па сьвеце на цягніках, караблях і самалётах. Я верыў у сваю зорку, у лёс падарожніка й трэніраваўся — запісваўся ў розныя экспэдыцыі ня важна кім. На Браслаўшчыну я паехаў землякопам у складзе археалагічнай групы. У мае абавязкі ўваходзіла закопваньне раскопаў. Не раскопваньне, а закопваньне, каб помнікі мелі той выгляд, які сустракаў археолягаў. Здавалася, што складанага? Раскапаў, папрацаваў са знаходкамі й закапаў. Не... Разрыюць і кінуць, як сьвіньні. То ім часу не стае, то грошай на землякопаў замала... А вось Люда Дучыц — археоляг акуратны, яна й наняла нас з Алесем закопваць. Выключная праца. Засыплеш раскоп, закладзеш пажаўцелым дзёрнам, адыдзешся й залюбуешся пяшчана-жоўтым квадратам на глыбока-зялёнай сыпіне старажытнага, як славянскі сьвет, гарадзішча. Мастацтва! Я табе кажу. Уражвае. Плацілі, праўда, мала. З рыдлёўкаю шмат не заробіш. А таму мы яшчэ малявалі знаходкі: косткі з надпісамі — руны, прасьліцы, пацеркі, пярсьцёнкі... Усялякае рознае малявалі акуратна пёркам, тушшу на добрай паперы. Можна сказаць — мы выкрэсьлівалі пракаветныя цацкі. Вымалёўвалі й насмехаліся зь Люды. Яна прыплочвала школьнікам за кожную дробную знаходку — за манэту, за руну, за пярсьцёначак — капейкамі або цукеркамі. Школьнікі скемілі й пачалі самі рабіць надпісы на костках і падкідаць у раскоп. Можна зразумець, кожнаму хочацца зарабіць цукерачку. Разам з фальшрунамі ў раскопе зьявіліся гузікі зь дзедавых фрэнчаў, пацеркі бабуляў і ўсё такое падобнае. Дучыц перастала даваць цукеркі. І тут удакладню: гузікі зь дзедавых фрэнчаў не зразаліся ў родным доме, яны зьбіраліся на закінутых хутарах. У сямідзясятых гадох мінулага (вось так, ужо мінулага!) стагодзьдзя пакінутых хутароў на поўначы Беларусі стаяла безьліч. Хутаране перабіраліся ў вёскі, мястэчкі й гарады. Цяжкое відовішча — пакінутае чалавечае гняздо. Праваленыя стрэхі, пазабіваныя дошкамі вокны, зьдзічэлыя каты, трава на падворку ў пояс, кнігі, сточаныя мышамі... Рай для этнографікаў з марадзёрскай душою. Ні я, ні Алесь ня мелі такой душы. Калі што й забіралі з хутароў, дык выключна дзеля мастакоўскай працы. Я любіў старыя фотакарткі. Яны зазвычай віселі ў рамцы пад шклом, і мышы іх не згрызалі. У мяне дагэтуль ёсьць каробка са здымкамі браслаўчан. Але зьбіраліся тыя картачкі не дзеля калекцыі. Я шукаў сьвяты твар. Вось чалавек рабіў у хаце свой асабісты алтар з унукаў, сыноў, дзядоў, сваякоў... Замаўлялася рамка, выразалася шкло, ляпіліся здымачкі, фотаалтарык вешаўся побач з абразом. Божая Маці ў чырвоным кутку, а дзеці (мы ж усе яе дзеці!) — побач

45 на сыцяне. І, пэўна, гаспадару раскіданага гнязда твары сваякоў былі сьвятымі.
І я ўглядаўся ў старыя здымкі, імкнуўся ўбачыць тое сьвятое зьзяньне. З тым жа
намерам я наведваўся ў вар'ятню. Маляваў стрыжаных налыса жанчын і мужчын.
Яны страцілі розум і сталі іншымі ад нас. Іншымі, гэта істотна. Бо сьвяты чалавек — іншы,
не такі, як ты й я. Вечарамі я веў гутаркі зь лекарамі... Чаму вар'яцеюць браслаўчане,
50 дактары ня ведалі. А я мог толькі адчуваць “непрапарцыйнасьць зямлі й неба”.

Адам Глёбус, *Браслаўская стыгмата*, Мінск (2001)

- Абмяркуйце структуру гэтага ўрыўка.
- Патлумачце, якім чынам аўтар выкарыстоўвае сродкі мовы, каб выказаць галоўныя матывы ўрыўку.
- Як Вы разумеете сказы “Рай для этнографаў з марадзёрскай душою” (радкі 37–38) і “А я мог толькі адчуваць ‘непрапарцыйнасьць зямлі й неба’” (радок 50) ў агульным кантэксце ўрыўку?

2.

“Жыжа”

Па вечарох, рвучыся з каленяў маці,
маленькім, я цягнуўся да “жыжы”.
А “жыжа” – гэта была лучына,
што гарэла ў нашай хаце.

5 - Сядзі спакойна, - гаварыла маці: -
і ня рвіся, а то “жыжа” куся.

Я-ж ня слухаўся маці
і рукамі цапаў “жыжу” –
найпрыгажэйшую рэч у нашай хаце.

10 І напраўду, прыгожая жыжа кусала балюча,
і з тых пор зваць пачаў я жыжу **кусяй**.

Зьлез з каленяў я матчыных. Сьвет,
што зазьзяў за нашаю хатай,
пацягнуў мяне, як тая **жыжа**,
15 і пайшоў я ў сьвет, недасяжны, далёкі.
Ён усімі сваімі фарбамі і колерамі
граў у сэрцы маім – і словы мае,
як маленьне, ішлі насустрач сьвету.

І яшчэ я пазнаў у тым сьвете нешта,
20 што рабіла яго яшчэ больш прыгожым,
гэтым **нешта** былі самі людзі –
найцікавейшыя рэчы ў сьвете.

Як да самай прывабнай **жыжы**,
пацягнуўся я да людзей – стварэньняў
25 міласэрных і ціхіх і Боскіх.
І пра іх я пяяў у вершах лірычных
і – юнак – палымнеў самым чыстым да іх каханьнем.

Толькі як я шкадую, што ўжо маці болей
ня было ў дарозе са мною,
30 і яна, калі йшоў я да гэтай “жыжы”,
як раней, не сказала мне – **куся!**

Масей Сяднёў, *Патушаныя зоры*, New York (1975)

- Як значэнне словаў “жыжа” і “куся” мяняецца праз увесь верш?
 - Якім чынам верш пабудаваны?
 - Якімі рытарычнымі фігурамі мовы карыстаецца паэт?
-